

Sturen op Nederlands in een perfecte storm

Commissie onderwijs, Vlaams Parlement
23 november 2023

Lieven Boeve, directeur-generaal
Bart Masquillier, pedagogisch begeleider basisonderwijs

Er is evidence based materiaal om te weten welke didactieken en praktijken werken. Hoe komt het dat dat zich niet vertaalt in de lespraktijk? Hoe komt het dat er een kloof is tussen de kennis en de praktijk, de implementatie? Worden er dan geen expliciete instructies gegeven aan de leerkrachten? In welke mate past de begeleiding de aanpak aan?

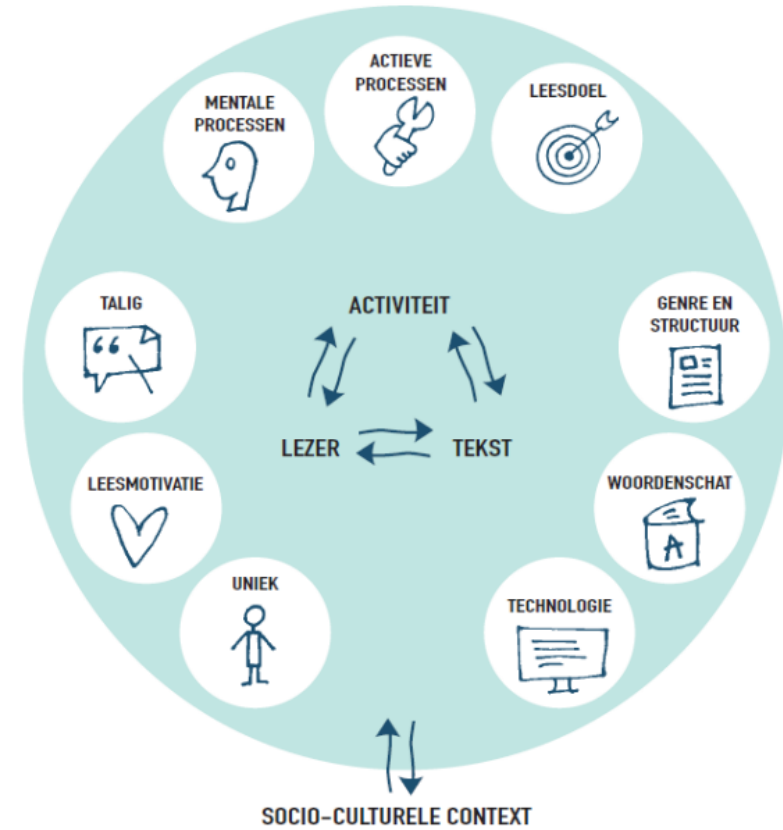
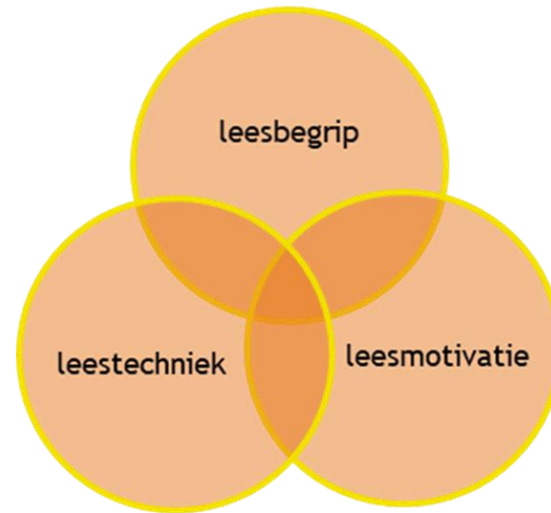
Bronnen

taal:unie RijkeTeksten

Complexiteit van lezen

Figuur 1: De complexiteit van het begrijpend-leesproces binnen een omvattend model (gebaseerd op: RAND, Reading Study Group, 2002) *

Knoster: succesvol veranderen

VISIE	URGENTIE	PLAN	MIDDELEN	COMPETENTIES	=	VERANDERING
	URGENTIE	PLAN	MIDDELEN	COMPETENTIES	=	VERWARRING
VISIE		PLAN	MIDDELEN	COMPETENTIES	=	WEERSTAND
VISIE	URGENTIE		MIDDELEN	COMPETENTIES	=	CHAOS
VISIE	URGENTIE	PLAN		COMPETENTIES	=	FRUSTRATIE
VISIE	URGENTIE	PLAN	MIDDELEN		=	ANGST

(Arbeids)intensief traject: "Wil jij betere lezers?!"

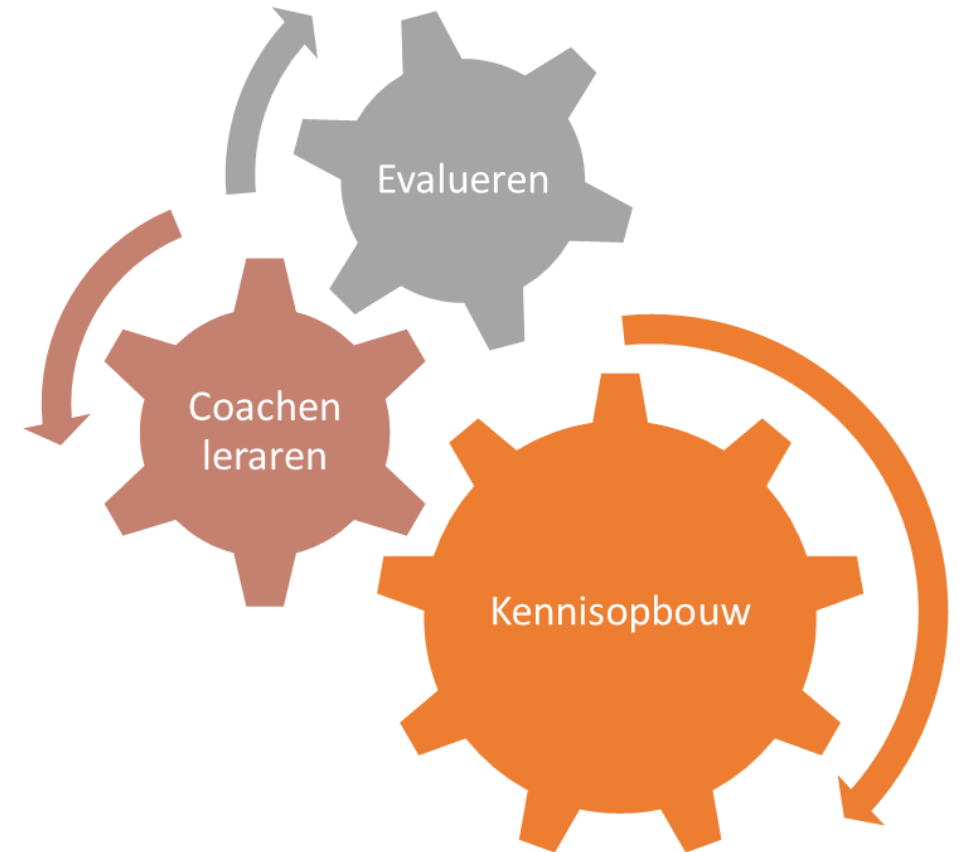
leesomgeving

geletterdheid / voorlezen

vlot lezen

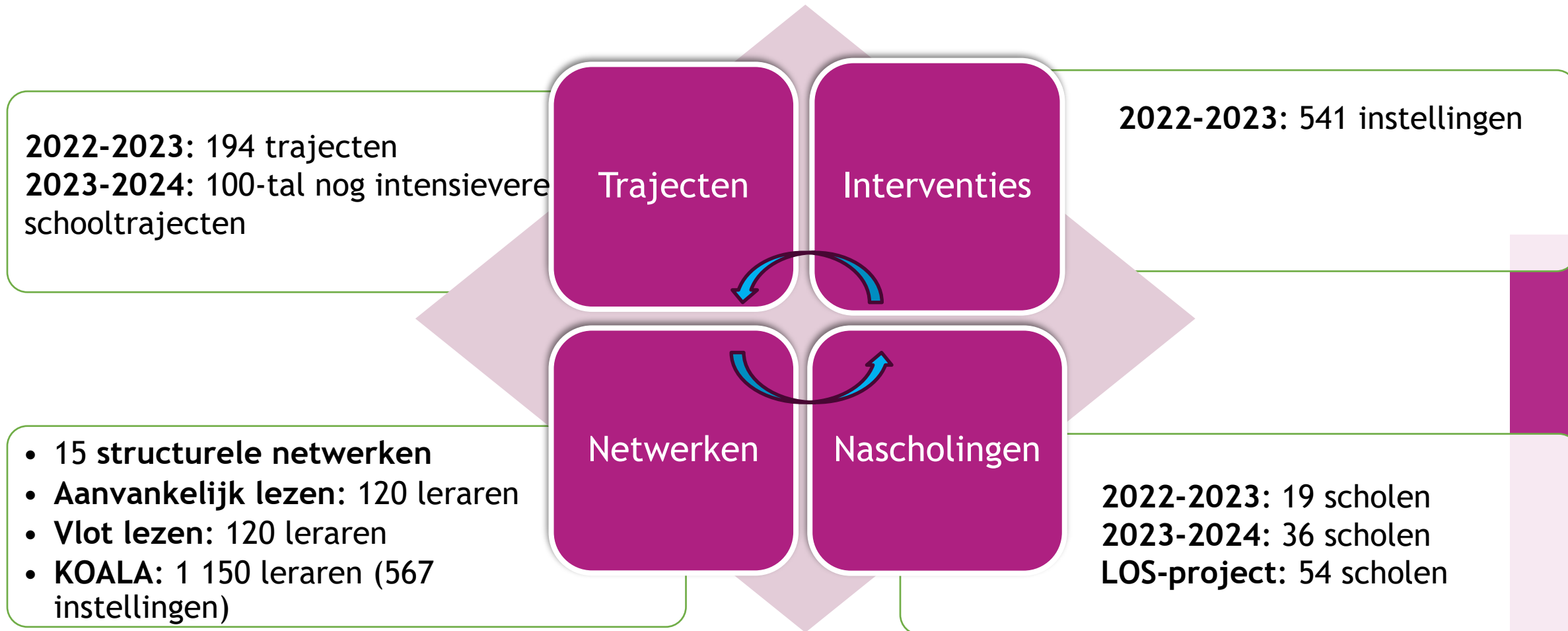
begrijpend lezen in Nederlands
en alle andere leergebieden

evaluatie en monitoring

Gegevens over leesinterventies begeleiding 2022-2024

Een parlementslid wil van de koepels weten of zij in de werkgroepen waar taalmethodes en handboeken ontwikkeld worden, expliciet adviseren om er woordenlijsten in op te nemen. Volgens hem wordt een taal immers ook verworven aan de hand van woordenlijsten, niet enkel door de betekenis van woorden af te leiden uit de context van een tekst.

Woordenschat

Laag 1
Thuis taal (alledaagse
woorden)

Laag 2
School taal (komen vaak voor
in verschillende boeken of
leergebieden)

Laag 3
Vak taal (zeldzame woorden
die heel specifiek zijn of
weinig voorkomen)

leraar

incidenteel
toevallig

semi-intentioneel
zonder selectie

intentioneel
met selectie

leerling

impliciet
onbewust leren

expliciet
bewust leren

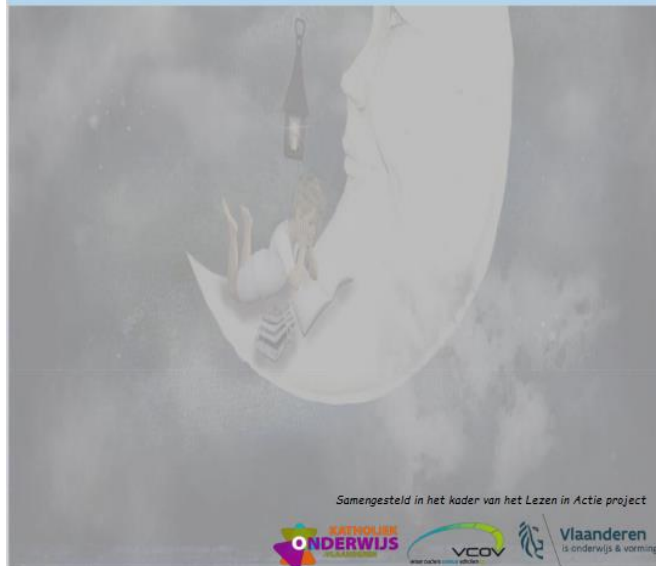
Is de betrokkenheid van de ouders in de loop der jaren veranderd? Hoe wordt daarmee omgegaan?

Ouderbetrokkenheid

ZETTEN JULLIE LEZEN OM IN ACTIE?

Hoe kan je ouders betrekken bij leesactiviteiten?
Materialen en praktijkvoorbeelden voor leraren

Lezen thuis, tips voor ouders!

- **Zorg voor plezier en gezelligheid rond boeken en lezen**, voor jezelf en je kind
- **Doe verschillende activiteiten rond boeken:** (voor)lezen of samen lezen, praten over boeken, samen naar de bibliotheek gaan, een boek cadeau doen ...
- **Kies (samen met je kind) een boek dat past bij het leesniveau en de interesse van je kind**
  - Vijf vingertest
  - boekenzoeker.be
- **Lees met vaste regelmaat:** beter 10 minuten per dag dan 1 uur per week. Lees ook tijdens de schoolvakanties.

KIES EEN BOEK DAT BIJ JE PAST MET
DE VIJFVINGERTEST

- 1 Kies een boek dat er leuk uitziet.
- 2 Lees het eerste blad.
- 3 Steek bij elk moeilijk woord dat je tegenkomt een vinger op.
Heb je na het eerste blad minder dan 5 vingers opgestoken, dan is dit boek misschien wel iets voor jou.
- 4

Wat doen we? / Wat gaan we doen?

Wat doen we al / wat gaan we doen om ouders actief te betrekken bij (voor)lezen?

- Ouders informeren
- Ouders activeren op school: ouders laten voorlezen, ouders als hulp in de schoolbib...
- Ouders thuis activeren: ouders stimuleren tot voorlezen, naar de bibliotheek gaan, praten over boeken, boeken in het zicht zetten
- Deelnemen aan leesprojecten: Lezen in Actie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, de Grote voorleesdag van de ouderkoepels, verteltassen...
- Anders, namelijk: ...

Hoe onderhoudt men de relatie met het academische veld en met het meest recente onderzoek? Is er een structurele samenwerking met de verschillende onderzoekscentra en de lerarenopleidingen?

Een parlementslid bevestigt dat er inderdaad meer pedagogische begeleiding moet zijn. Hij vraagt zich tegelijk af waarom de pedagogische begeleidingsdiensten niet samenwerken.

Samenwerking

LEERPUNT	HOGESCHOLEN	LEESOFFENSIEF	ONDERZOEKSCENTRA	INTERNETTEN
Structureel partnerschap	Overleg regionaal en Vlaanderenbreed	Adviescommissie Onderwijs van het Leesoffensief	Stuurgroepen	Werkgroep
Gebruikerscommissie	Informatiedeling en gemeenschappelijke aanpak		Vraag naar meer structurele samenwerking, bv. op vlak van disseminatie	Informatiedeling en gemeenschappelijke aanpak
Evidence-informed werking				

PIRLS-onderzoekers stelden dat hun inzichten totaal niet doorsijpelen in de handboeken over lezen en taalbeleid. Hoe gaan de onderwijsverstrekkers daarmee om? Wat is er gedaan om opvolging te geven aan de concrete aanbevelingen uit de Kwaliteitsalliantie? Wat staat er nog op de planning? De pedagogische begeleidingsdiensten werken aan strategieën om de didactiek over lees- en taalonderwijs te versterken, maar hoe verhoudt zich dat tot de handboeken waar leerkrachten mee werken? En wat met AVI?

Methodes, handboeken, AVI

Begeleiding

Methode

Methodeloos

Criteria
aanreiken

AVI
optimaliseren

Rijke teksten bv.
integratie

Kwaliteitsalliantie

- Focus van Kwaliteitsalliantie:
  - afspraken tussen onderwijspartners (o.m. educatieve uitgeverijen) voor *secundair* onderwijs
  - geen concrete aanbevelingen inzake lezen en taalbeleid
- Aanknopingspunten in rapport:
  - vraag naar bijkomend onderzoek: impact van digitalisering op lezen
  - invuldidactiek: ontwikkelaars wordt gevraagd een doordachte keuze te maken in hoe ze het leermiddel concipiëren en leraren bewust om te gaan met wat in de leermiddelen wordt aangeboden
- Integratie in werking Leerpunt:
  - publicatie op website Leerpunt van Leeswijzer kwaliteitsindicatoren leermiddelen (= zelf-assessment voor leermiddelenmakers van methodes & studiemateriaal)